

УДК 37.013.32

Герасимчук Л. В.

ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ ДО ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто можливі шляхи вдосконалення професійної підготовки майбутніх менеджерів туризму за рахунок доповнення науково-методичного комплексу. Останнім часом на вітчизняному туристичному ринку налічується чимало прикладів банкрутства підприємств, у тому числі й з причини невмілого та неефективного управління, низького рівня кваліфікації менеджерів усіх рівнів, неспроможності бути стійкими та гнучкими до випробувань ринкової економіки. За свідченнями професіоналів турбізнесу в галузі дотепер спостерігається нестача професіональних топ-менеджерів, що негативно впливає на розвиток вітчизняної індустрії туризму. Ринок туристичних послуг потребує висококваліфікованих широкопрофільних фахівців, здатних адаптуватися до швидких змін у функціонуванні галузі. Метою інвестиційної підготовки є формування знань і навичок у майбутніх менеджерів туризму із розроблення інвестиційної стратегії підприємств туристичної галузі, аналізу інвестиційної привабливості проектів, методів оцінки їх ефективності та ризиків.

Ключові слова: технологія, науково-методичний комплекс, підготовка, навчальний процес, навчальна практика.

Зміст навчання у ВНЗ за напрямом туристичного менеджменту знаходить відображення, з одного боку, у навчальному плані, що включає цикли предметів як обов'язкових (у тому числі – з гуманітарної підготовки, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки, професійно-орієнтованої підготовки), так і додаткових, або факультативних (цикли дисциплін самостійного вибору вищого навчального закладу та вільного вибору студента). З другого боку, він конкретизується навчальними програмами з кожного предмета, так би мовити “технологічно” [4, с. 41]. В програмах зазначається рекомендована для засвоєння змісту предмету навчальна література, зокрема – підручники та посібники, а також інші джерела. Навчальні плани цілком слушно вважають стратегією, а навчальні програми – тактикою навчального процесу. Здебільшого саме блоки вибіркового вибору дисциплін навчальних планів вищих навчальних закладів формуються з урахуванням спеціалізації фахівців і особливостей змісту їх навчання та складають варіативну частину стандартів їх підготовки. Тому в цьому дослідженні ми намагалися розширити навчально-методичне забезпечення підготовки фахівця туризму, адже менеджерський напрям зорієнтований на підготовку студентів переважно на технологічних аспектах: від виконання суто технічної роботи до частково управлінських функцій в організації. Для того, щоб збільшити спектр виконуваних функцій, нами було розроблено варіативну частину підготовки майбутніх менеджерів туризму – інвестиційну.

У науково-педагогічній літературі висвітлено окремі аспекти досліджуваної проблеми, а саме: з основ професійної педагогіки (Р. Гуревич, В. Кремень, Н. Мойсеюк, М. Сметанський, Г. Тарасенко, В. Шахов); забезпечення туристичної галузі кадрами (І. Дрогов, Т. Левченкова, Л. Поважна, Г. Цехмістрова, Н. Фоменко), підготовки менеджерів (Л. Володарська-Зола, Д. Дзвінчук, В. Денисюк, Т. Кудрявцева), практичної підготовки фахівців (О. Варганова, Є. Гормах, Л. Івлєва, Є. Ільїна, П. Лузан, Г. Лаврова, М. Олійник, С. Орищенко, В. Орлова, І. Паламар, О. Пантелеймонова, О. Туманська, В. Христюк, З. Фалинська) та ін.

Водночас аналіз літератури з проблеми дослідження свідчить про те, що, незважаючи на вагомі результати досліджень і численні пошуки в напрямі розвитку туристичної освіти, формування інвестиційних професійних умінь і навичок у майбутніх менеджерів сфери туризму залишилися поза увагою дослідників.

Метою статті є аналіз навчально-методичного забезпечення в туристичній галузі та розробка рекомендацій щодо формування варіативної частини у розрізі підготовки майбутніх менеджерів до інвестиційної діяльності.

На підставі попередніх досліджень науковців та висунутих нами принципів та вимог до системи підготовки у вищих навчальних закладах як керівних положень щодо реалізації знання про мету, сутність, зміст і структуру підготовки на практиці, ми спроектували технологію професійної підготовки майбутнього менеджера з туризму, спрямовану на забезпечення високого рівня готовності студентів до інвестиційної діяльності. Її структурними складовими були визначені зміст, форми, методи й педагогічні умови професійної підготовки студентів до інвестиційної діяльності.

Метою розробленої технології підготовки є забезпечення високого рівня готовності майбутнього фахівця сфери туризму до інвестиційної діяльності.

У межах технології ми визначили три етапи підготовки студентів до інвестиційної діяльності. Кожен з етапів передбачав перехід на більш високий рівень готовності студентів до професійної діяльності. Розглянемо кожний з визначених етапів.

Підготовка студентів була здійснена згідно з метою – готовності майбутніх фахівців у сфері туризму до інвестиційної діяльності, а цілі конкретних етапів технології відображали формування та засвоєння студентами відповідних компонентів готовності.

На першому (діагностичному) етапі впровадження технології підготовки майбутніх фахівців сфери туризму до інвестиційної діяльності

необхідно було встановити наявний рівень знань, умінь та навичок студентів щодо інвестиційної діяльності.

Для викладачів реалізація мети цього етапу передбачає попередню підготовчу роботу в аспекті добору відповідних засобів для визначення наявного рівня готовності студентів до зазначеного виду діяльності. Отримані результати дають змогу відповідним чином скорегувати зміст підготовки, визначити доцільність використання певних форм, методів та засобів у процесі підготовки студентів до проектної діяльності, та педагогічних умов, які забезпечують ефективність такої підготовки.

Діяльність студентів на цьому етапі полягає у виконанні під час навчання таких предметів, як “Економіка туризму”, “Організація підприємницької діяльності”, “Технологія туристичної діяльності”, комплексу діагностичних завдань – заповнення карти самооцінки, анкети, виконання тестових та відповідних перевірочних завдань [5, с. 134].

Викладач на цьому етапі підготовки в межах вищеназваних дисциплін повинен не лише навчити майбутніх фахівців сфери туризму проводити комплексну оцінку фінансово-економічної діяльності підприємства, а й сприяти формуванню у студентів мотивації до здійснення інвестиційної діяльності з використанням туристичних ресурсів того чи того регіону країни. Практика показала, що основними формами й методами, які доцільно використати у процесі професійної підготовки на другому етапі реалізації технології, стають творчі завдання, метод проектів, мультимедійні лекції.

Другий (змістово-підготовчий) етап пов'язаний із розробкою нового спецкурсу “Інвестиційний менеджмент в туризмі”. Метою вивчення дисципліни є формування знань і навичок із розроблення інвестиційної стратегії підприємств туристичної галузі, аналізу інвестиційної привабливості проектів, методів оцінки їх ефективності, ризиків, ліквідності, формування інвестиційного фінансового портфелю та програм реальних інвестицій підприємств.

Спецкурс спрямований на ознайомлення з поняттям інвестування та формування вмінь розробляти інвестиційні проекти. Під час викладання дисципліни розглядаються: поняттєво-термінологічний апарат інвестиційного менеджменту в туризмі, актуальні проблеми та перспективи інвестування в регіоні, інвестиційний туристичний ринок.

Метою реалізації *третього (навчально-практичного) етапу* технології професійної підготовки стає формування у студентів практичних умінь та навичок інвестування під час проходження виробничих практик, вивчення спецкурсу “Інвестиційний менеджмент в туризмі”, виконання проектних робіт з відповідних курсів.

Якісне методичне забезпечення спецкурсу “Інвестиційний менеджмент

в туризмі” означає не лише наявність навчального матеріалу відповідного науково-методичного рівня, а й можливість практичної реалізації набутих умінь і навичок, що є необхідною складовою процесу навчання студентів.

Посилення інтеграційних процесів вищої природничої освіти з науково-дослідною роботою стимулюють пошук ефективних напрямів їх впровадження в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова. Зокрема, з метою розширення участі студентів у науково-дослідницькій роботі, впровадження результатів досліджень у навчальний процес та удосконалення навчальної практики студентів створений Науково-навчальний центр “Синеvir” у Міжгірському районі Закарпатської області. Відповідно до умов договору, співпраця проводиться у напрямку наукових досліджень, насамперед залучаються до вивчення ресурсів парку науковці, аспіранти та студенти університету.

Головною особливістю проекту є значні фінансові інвестиції, які Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова готовий вкладати у справу зміцнення матеріально-технічної бази в Національному парку, зокрема для обладнання науково-дослідних лабораторій. Також дуже важливим є те, що при цьому студенти з університету мають можливість проходити виробничу практику, отримувати матеріали для своїх досліджень, при написанні курсових та дипломних робіт. Тож завдання проекту полягає в тому, щоб гармонійно поєднати охорону, дослідження і використання природних ресурсів заповідних територій.

Проблемою, що стримує розвиток в цьому регіоні, виступає відсутність відповідних туристських кадрів. Навчальні заклади щорічно випускають значну кількість фахівців для сфери туризму, які обслуговують різні напрями виїзного туризму переважно у великих містах [1, с. 14]. Практично не здійснюється підготовка фахівців, які здатні моделювати туристський бізнес на конкретній території, зокрема у сільських регіонах та невеликих містах. Незначною виглядає і частка випускників, які мають можливість започаткувати власний туристичний бізнес і створити нові робочі місця в сільській місцевості. Тому становлення туризму в сільських і гірських регіонах ставить питання щодо інвестиційної підготовки майбутніх менеджерів.

До основних завдань сектору інвестиційного підприємництва ННЦ “Синеvir” слід віднести:

- законодавче і нормативно-правове поле здійснення інвестиційної діяльності в регіоні;
- розробка і впровадження ефективного механізму надання платних туристичних послуг;
- інвентаризація та кількісно-якісна оцінка наявних на природо-заповідних територіях рекреаційних природних та історико-культурних

ресурсів [2, с. 178];

- розробка та облаштування науково-пізнавальних туристичних маршрутів;

- при розробці туристичних заходів врахування допустимих величин туристичних навантажень на ландшафтні комплекси природно-заповідних територій.

Висновки. Таким чином, майбутні менеджери туризму у процесі практичної підготовки розвивають нові навички інвестиційного менеджменту, зокрема:

- планування інвестиційної діяльності організацій з урахуванням галузевих особливостей у сфері залучення і використання капіталу;

- збалансування надходжень і використання інвестиційних ресурсів;

- аналіз інвестиційних процесів на мікро- та макрорівні [3, с. 41];

- визначення інвестиційної привабливості й потенціалу галузей економіки, регіонів країни і суб'єктів господарювання;

- формування і реалізація інвестиційної політики туристичного підприємства;

- оцінювання економічної ефективності інвестиційного туристичного підприємства;

- формування організаційно-економічних механізмів реалізації інвестиційних проектів;

- оцінювання ризиків;

- формування інвестиційного паспорту визначеної території.

Доцільно зауважити, що виконані студентами роботи та представлені звіти з практик можуть бути використані фахівцями планово-економічного відділу районних державних адміністрацій як готові нові інвестиційні проекти та інвестиційні паспорти.

Використана література:

1. *Гризун Л. Е.* Дидактичні основи проектування модульної структури навчальної дисципліни на засадах інтеграції наукових знань : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / Л. Е. Гризун. – Х., 2009. – 39 с.
2. *Дичківська І. М.* Інноваційні педагогічні технології : [навч. посібник] / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. *Докучаєва В. В.* Теоретико-методологічні засади проектування інноваційних педагогічних систем : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 „Загальна педагогіка та історія педагогіки” / В. В. Докучаєва. – Луганськ, 2007. – 44 с.
4. *Кобзова С. М.* Організаційно-педагогічні умови підготовки фахівців сфери туризму до проектування регіональних маршрутів / С. М. Кобзова // Освіта на Луганщині. – 2010. – № 1 (32). – С. 53.
5. Програма нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалавра напряму 6.140103 “Туризм” галузі знань 1401 “Сфера обслуговування”: [навч.-метод. видання]. – К. : Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2008. – 259 с.

References :

1. Hryzun L. E. Dydaktychni osnovy proektuvannia modulnoi struktury navchalnoi dystsypliny na zasadakh intehratsii naukovykh znan : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia d-ra ped. nauk : spets. 13.00.04 "Teoriia i metodyka profesiinoi osvity" / L. E. Hryzun. – Kh., 2009. – 39 s.
2. Dychkivska I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii : [navch. posibnyk] / I. M. Dychkivska. – K. : Akademvydav, 2004. – 352 s.
3. Dokuchaieva V. V. Teoretyko-metodolohichni zasady proektuvannia innovatsiinykh pedahohichnykh system : avtoref. dys. ... d-ra ped. Nauk : spets. 13.00.01 "Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky" / V. V. Dokuchaieva. – Luhansk, 2007. – 44 s.
4. Kobzova S. M. Orhanizatsiino-pedahohichni umovy pidhotovky fakhivtsiv sfery turyzmu do proektuvannia rehionalnykh marshrutiv / S. M. Kobzova // Osvita na Luhanshchyni. – 2010. – № 1 (32). – S. 53.
5. Prohrama normatyvnykh navchalnykh dystsyplin pidhotovky bakalavra napriamu 6.140103 "Turyzm" haluzi znan 1401 "Sfera obsluhovuvannia" : [navch.-metod. vydannia]. – K. : Natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni M. P. Drahomanova, 2008. – 259 s.

ГЕРАСИМЧУК Л. В. Технология подготовки будущих менеджеров к инвестиционной деятельности.

В статье рассмотрены возможные пути совершенствования профессиональной подготовки будущих менеджеров туризма за счет дополнения научно-методического комплекса. В последнее время отечественный туристический рынок отметил немало примеров банкротства предприятий, в том числе и по причине неумелого и неэффективного управления, низкого уровня квалификации менеджеров всех уровней, несостоятельности быть устойчивыми и гибкими к испытаниям рыночной экономики. По свидетельствам специалистов турбизнеса в области до сих пор наблюдается нехватка профессиональных топ-менеджеров, что отрицательно влияет на развитие отечественной индустрии туризма. Рынок туристических услуг требует высококвалифицированных широкопрофильных специалистов, способных адаптироваться к быстрым изменениям в функционировании области. Целью инвестиционной подготовки является формирование знаний и навыков у будущих менеджеров туризма по разработке инвестиционной стратегии предприятий туристической отрасли, анализа инвестиционной привлекательности проектов, методов оценки их эффективности и рисков.

Ключевые слова: технология, научно-методический комплекс, подготовка, учебный процесс, учебная практика.

HERASYMCHUK L. The technology of investment training for future tourism manager.

In the article the possible ways of improving training future managers of tourism by additions of scientific and methodological complex. Recently, the domestic tourism market noted many examples of bankruptcy of enterprises, including because of mismanagement and poor governance, low level of managers at all levels, inability to be flexible and resistant to test the market economy. According to the testimony tourism professionals in the field is still shortage of professional top managers, which negatively affects the development of the domestic tourism industry. Tourism market requires highly specialized experts widely capable of adapting to the rapid changes in the functioning of the sector. The purpose of training is to develop investment skills in future managers of tourism development investment strategies enterprises of the tourism industry, the analysis of investment attractiveness of projects, methods to assess their effectiveness and risks.

Keywords: technology, scientific and methodical complex, training, educational process, educational practice.